

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 545/2019-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Borisom Bednárom, advokátska kancelária, Štefánikova 873/9, Poprad, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gn 206/19/1000 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

20. marca 1975, [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gn 206/19/1000.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa trestným oznámením z 9. apríla 2019 adresovaným úradu špeciálnej prokuratúry domáhal začatia trestného stíhania neznáameho páchatel'a pre trestné činy podľa § 326 až § 327a zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

3. Prípisom č. k. VII/2 Gn 206/19/1000-4 zo 6. mája 2019 úrad špeciálnej prokuratúry sťažovateľ'a upovedomil, že jeho podanie z 9. apríla 2019 odovzdal k ďalšej realizácii Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“).

4. Takýto postup sťažovateľ nepovažoval za zákonný, preto podaniami zo 14. mája 2019 adresovanými úradu špeciálnej prokuratúry a okresnému súdu namietal jednak nesprávnosť postupu úradu špeciálnej prokuratúry, ako aj nedostatok právomoci okresného súdu rozhodovať o trestnom oznámení.

5. Ďalším podaním zo 14. mája 2019 sťažovateľ navrhol Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) vydať pokyn na začatie trestného stíhania vo veci jeho trestného oznámenia z 9. apríla 2019.

6. Prípisom č. k. VII/2 Gn 206/19/1000-9 z 3. júna 2019 úrad špeciálnej prokuratúry sťažovateľ'ovi oznámil, že „o jeho návrhu a námietkach“ zo 14. mája 2019 konať nebude.

7. Podaním zo 6. novembra 2019 sťažovateľ požiadal generálnu prokuratúru o preskúmanie zákonnosti postupu úradu špeciálnej prokuratúry, a to aj z hľadiska možnosti vzniku prietahov v tomto konaní.

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že úrad špeciálnej prokuratúry o jeho trestnom oznámení z 9. apríla 2019 „*dodnes zákonne*“, t. j. v súlade s ustanoveniami zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), nerozhodol. Zastáva názor, že okresný súd „*nie je kompetentný rozhodovať o podanom trestnom oznámení*“, preto ho úrad špeciálnej prokuratúry nemohol okresnému súdu odovzdať k ďalšej realizácii a pokiaľ tak urobil, podľa sťažovateľa porušil ustanovenia § 1, § 2 ods. 6, 7 a 21, § 197 ods. 1 a § 199 ods. 1 Trestného poriadku.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR vo veci pod č. VII/2 Gn 206/19/1000 porušené boli.“

II.

Právna úprava a ústavnoprávne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

16. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni tomu, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

17. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom

úradu špeciálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gn 206/19/1000. Ten istý postup úradu špeciálnej prokuratúry sťažovateľ napadol ústavnou sťažnosťou z 25. júna 2019 doručenou ústavnému súdu 1. júla 2019, ktorú ústavný súd odmietol uznesením č. k. I. ÚS 349/2019-7 z 10. septembra 2019 s odôvodnením, že „za uvedenej situácie nemožno uvažovať o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ak špeciálna prokuratúra dospela k záveru, že podanie sťažovateľa bolo potrebné postúpiť okresnému súdu, pri takomto právnom posúdení považuje špeciálna prokuratúra sťažovateľovu vec za vybavenú postúpením podania.“.

18. Je bez akýchkoľvek pochybností, že predošlé rozhodnutie o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa v okolnostiach danej konkrétnej veci nemožno považovať za rozhodnutie „o podmienkach konania“, ako to má na mysli ustanovenie § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, ktoré by bolo možné dodatočne splniť (ako to je napr. pri nesplnení zákonom predpísaných náležitostí ústavnej sťažnosti).

19. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh nevyplýva, že by v preskúmvanej veci v súvislosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote došlo k akejkoľvek procesnej zmene oproti stavu, za ktorého existencie bola sťažovateľom podaná predošlá ústavná sťažnosť a ktorá by zároveň bola spôsobilá privodiť ústavný prieskum tohto konania z hľadiska označených práv. Inak povedané, nedošlo k žiadnej právnej udalosti, na základe ktorej by bolo možné v relevantnom okamihu (podania terajšej ústavnej sťažnosti) konanie vedené úradom špeciálnej prokuratúry pod sp. zn. VII/2 Gn 206/19/1000 regulárne považovať za neskončené. Naopak, prípis úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/2 Gn 206/19/1000-9 z 3. júna 2019, ktorým bolo sťažovateľovi oznámené, že o jeho návrhu a námietkach už konať nebude, záver o ukončení dotknutého konania len umocnil. Úrad špeciálnej prokuratúry teda už od odovzdania veci okresnému súdu nemohol byť vo vzťahu k trestnému oznámeniu sťažovateľa nečinný.

20. Je pravdou, že sťažovateľ podaním zo 6. novembra 2019 adresovaným generálnej prokuratúre vyvinul snahu o dosiahnutie ďalšieho konania a rozhodnutia úradu špeciálnej

prokuratúry o jeho trestnom oznámení z 9. apríla 2019, avšak z aktuálnej ústavnej sťažnosti ani jej príloh nevyplýva, že by na závery tohto kroku, ktoré sú z hľadiska požadovanej ochrany ústavnosti určujúcimi, počkal a až následne sa so svojimi námietkami obrátil na ústavný súd. Takýto postup je zvlášť žiaduci v situácii, keď obsahom jeho podania generálnej prokuratúre bola aj požiadavka preskúmania postupu úradu špeciálnej prokuratúry z hľadiska možných prietáhov v konaní. Zároveň je potrebné pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha predbiehať posúdenie a vyhodnotenie sťažovateľovho podania generálnou prokuratúrou a už vôbec nie v konaní pred ústavným súdom, ktorého predmetom sú namietané prietahy v postupe orgánu verejnej moci.

21. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť sa týka veci, o ktorej už ústavný súd rozhodol, bolo potrebné ju odmietnuť ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

22. Pre úplnosť ústavný súd považuje v súvislosti s podstatou sťažovateľom napadnutého konania pred úradom špeciálnej prokuratúry a jeho predmetom poukázať na dva z hľadiska posúdenia jeho ústavnosti dôležité momenty.

23. Prvým je skutočnosť, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (porov. II. ÚS 42/00, II. ÚS 398/09, III. ÚS 233/2010, IV. ÚS 423/09). Ústavný súd tiež vyslovil, že súčasťou práva na súdnu ochranu podľa ústavy nie je ani právo jednotlivca, aby na základe jeho trestného oznámenia bol orgán prokuratúry povinný podať obžalobu proti označeným osobám. Takéto základné právo nie je upravené ani v ústave, ani v Trestnom poriadku (porov. I. ÚS 126/06, II. ÚS 526/2013, III. ÚS 16/06, IV. ÚS 17/09).

24. Ani z čl. 6 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na trestnom oznámení proti tretej osobe) nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní [porov. Dziedzic v. Poľsko, č. 50428/99, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 25. 11.

2003, bod 6; *Helmerts v. Švédsko*, č. 11826/85, rozsudok ESLP z 29. 10. 1991, bod 29; *Kusmierek v. Poľsko*, č. 10675/02, rozsudok ESLP z 21. 9. 2004, bod 48].

25. Oznamovateľ vo všeobecnosti, ale ani oznamovateľ, ktorý tvrdí, že je poškodený trestným činom, nemá preto ústavou zaručené základné právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo určité konanie kvalifikované ako trestný čin a vznesené obvinenie konkrétnej osobe. Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania, alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní (napr. IV. ÚS 180/09, III. ÚS 46/2011).

26. Ústavný súd tiež vyslovil (IV. ÚS 55/09, IV. ÚS 180/09, III. ÚS 45/2010), že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv oznamovateľ'a trestného činu.

27. Druhý dôležitý moment spočíva v tom, že doterajšia judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 18/06, I. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06, III. ÚS 254/2010) týkajúca sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy subjektom majúcim v rámci trestného konania status poškodeného sa ustálila v tom, že poškodený v trestnom konaní, ktoré nedospelo do štádia vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, nedisponuje možnosťou domáhať sa vyslovenia porušenia označeného základného práva (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06). Vyplýva to z toho, že až vznesenie obvinenia považuje ústavný súd za moment, ktorý poskytuje poškodenému v trestnom konaní možnosť uplatňovať si ochranu proti konkrétnemu možnému pôvodcovi svojho poškodenia, a teda z neho robí „vec“, na prerokovanie ktorej bez zbytočných priet'ahov má nárok v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (aj v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru).

28. Aj z rozhodnutí ESLP vyplýva, že poškodený môže namietat' porušenie svojich práv vo vzťahu k danému trestnému konaniu iba vo vzťahu k obdobiu, keď bol účastníkom

tohto konania s cieľom dosiahnuť odškodnenie [Loveček a ďalší proti Slovensku, rozsudok, 21. 12. 2010, č. 11301/03, § 53], t. j. adhézneho konania. Aj keď v označenej veci ESĽP bral do úvahy dĺžku konania už odo dňa, keď jednotliví poškodení uplatnili v priebehu trestného konania svoj nárok na odškodnenie, hoci konkrétna osoba bola obvinená až neskôr (§ 55 tohto rozhodnutia), stále ostáva podmienkou pre uplatnenie čl. 6 ods. 1 dohovoru poškodeným existencia adhézneho konania.

29. Článok 6 dohovoru sa ale podľa ESĽP vôbec nestal aplikovateľným, ak trestné oznámenie podané údajným poškodeným bolo odložené bez toho, aby bolo začaté trestné stíhanie údajného páchatel'a [pozri Duchoňová proti Českej republike, rozhodnutie, 2. 10. 2006, č. 29858/03, oddiel 1].

30. Uvedené východiská vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu a ESĽP jednoznačne svedčia o tom, že ak by aj nastala situácia, za ktorej by bolo možné považovať sťažovateľom napadnuté konanie úradu špeciálnej prokuratúry za neskončené, t. j. také, v ktorom by mohli prípadne vzniknúť priet'ahy, je nanajvyš otázne, či by sťažovateľ bol osobou, ktorá by mohla profitovať z ustanovení čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúcich sa záruk bezpriet'ahového konania.

31. Tieto zistenia ústavného súdu svedčia o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľ'a, čo predstavuje dôvod jej odmietnutia podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

32. Vzhľadom na všetky tieto okolnosti danej veci bolo potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu